

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 22. desember 2025

Sak: 2025/1393

Klager: Å Energi Fornybar Forvaltning AS

Saken gjelder: Klage på verifisering av Statnetts bruk av flaskehalsinntekter i 2023

Saken gjelder klage på Reguleringsmyndigheten for energis vedtak 4. februar 2025 om avvisning av klage fra Å Energi Fornybar Forvaltning AS. RME kom til at klager ikke hadde rettslig klageinteresse og at klagers anførsler gjaldt et annet tema enn vurderingstemaet i saken. Energiklagenemnda mente at vedtaket hadde aktualitet for klager slik at klager hadde «rettslig klageinteresse», jf. forvaltningsloven § 28 første ledd. Energiklagenemnda opphevet derfor RMEs vedtak om avvisning av klage.

Energiklagenemndas medlemmer:

Nemndsleder Per Conradi Andersen og nemndsmedlemmene Helle Grønli og Morten Sundt.

1 Sakens bakgrunn

- (1) Reguleringsmyndigheten for energi (heretter «RME») fattet den 4. februar 2025 vedtak om avvisning av klage fra Å Energi Fornybar Forvaltning AS (heretter «klager» eller «ÅEFF») begrunnet i manglende rettslig klageinteresse, jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967 (forvaltningsloven) § 28 første ledd.
- (2) Bakgrunnen for saken er at RME den 21. mai 2024 fattet vedtak om verifisering av Statnett SFs bruk av flaskehalsinntekter i 2023. Statnett er systemansvarlig i Norge, såkalt Transmission System Operator (TSO). Flaskehalsinntekter er inntekten som oppstår når det er differanse i pris mellom budområder i Norge eller over landegrensene. Ved eksport får Statnett halvparten av flaskehalsinntektene fra kabler som overfører strøm mellom Norge og et annet EØS-land. Statnett leverer årlige rapporter til RME om bruken av flaskehalsinntektene, basert på en metode som de utarbeidet ved innføring av regelverket i 2020 iht. kommisjonsforordning (EU) 2015/1222 av 24. juli 2015 om fastsettelse av retningslinjer for kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering (CACM) artikkel 73.
- (3) RME fatter årlig vedtak om verifisering av Statnetts bruk av flaskehalsinntektene og at disse er i tråd med gjeldende regelverk, jf. Råds- og parlamentsforordning No 714/2009/EF av 13. juli 2009 om betingelser for adgang til nettverket for grensekryssende elektrisitet (grensehandelsforordningen). Grensehandelsforordningen gjelder som forskrift i Norge, med de tilpasninger som følger av vedlegg IV i EØS-avtalen, jf. forskrift 20. desember 2006 nr. 1563 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene § 1.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

- (4) ÅEFF påklaget RMEs verifiseringsvedtak for 2023 den 25. juni 2024, etter at RME på forespørsel fra ÅEFF 11. juni 2024 hadde forlenget klagefristen til 25. juni 2024. I klagen ba ÅEFF om at RME skulle foreta en ny vurdering etter en konkret gjennomgang av hva flaskehalsinntektene var brukt til og om bruken oppfylte vilkårene i grensehandelsforordningen.
- (5) RME fattet følgende vedtak i saken den 4. februar 2025:
«RME avviser klage av 25. juni 2024 fra Å Energi Fornybar Forvaltning AS på vedtak fra RME om verifisering av bruk flaskehalsinntekter for 2023 fordi klager ikke har rettslig klageinteresse i saken, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd.»
- (6) Den 25. februar 2025 klaget ÅEFF på vedtaket om avvisning.
- (7) RME innhentet uttalelse fra Statnett til klagen fra ÅEFF den 24. juni 2025. Statnett kommenterte klagen i brev 7. juli 2025.
- (8) RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve vedtaket, jf. forvaltningsloven 33. Klagen og sakens dokumenter ble oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling den 29. september 2025.
- (9) Klager og klagemotpart har i brev datert 1. oktober 2025 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist til å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader.
- (10) Klager kommenterte innstillingen i brev 28. oktober 2025.
- (11) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøte i saken 9. desember 2025.

2 Reguleringsmyndigheten for energis vedtak

- (12) I vedtaket datert 4. februar 2025 redegjør RME innledningsvis for det opprinnelige påklagede vedtaket om bruk av flaskehalsinntekter.
- (13) RME forstår det som at klagers innsigelser angår tarifferingen. Spørsmål om tariffering var imidlertid ikke gjenstand for vurdering i det påklagede vedtaket. Vedtaket som er påklaget omhandler kun spørsmål om flaskehalsinntektene brukes i tråd med de formål som er listet opp i grensehandelsforordningen artikkel 16 nr. 6, hvilket ikke er et tarifferingsspørsmål.
- (14) Når det gjelder spørsmål om flaskehalsinntektene brukes i tråd med formålene som er listet opp i grensehandelsforordningen artikkel 16 nr. 6, vurderer RME at klager ikke har tilstrekkelig tilknytning til saken eller tilstrekkelig rettslig interesse av dens utfall.
- (15) RME påpeker at selv om metoden som ligger til grunn for Statnetts rapportering har vært gjenstand for høring, innebærer ikke det at alle aktører som høringen har rettet seg mot har rettslig klageinteresse. På generell basis retter offentlige høringer seg mot en vid krets av personer. Spørsmål om rettslig klageinteresse må imidlertid vurderes konkret, ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partens tilknytning til kravet.

3 Klagers anførsler

- (16) Klager har i det vesentlige anført:

- (17) ÅEFF anfører at innmatingskunder, herunder Å Energi Vannkraft, har tilstrekkelig tilknytning til saken og ikke minst økonomisk interesse i utfallet av verifiseringsprosessen. Statkrafts bruk av flaskehalsinntekter til riktig formål har direkte betydning for handelskapasiteten og dermed for kraftprodusentene. Verifiseringen innebærer at RME godkjenner eller ikke godkjenner TSOens bruk av en spesifikk inntekt, her flaskehalsinntekter opptjent over utenlandsforbindelser. RMEs verifiseringsvedtak påvirker kunder som tarifferes av TSOen, og følgelig har kraftprodusentene et reelt behov for å få saken behandlet.
- (18) ÅEFF mener at RME har lagt til grunn en høyere terskel for hva som skal til for at vilkårene for rettslig klageinteresse er oppfylt enn det rettspraksis og forvaltningspraksis tilsier.
- (19) Statnett har i 2022 og 2023 brukt flaskehalsinntekter opptjent over utenlandsforbindelsene til å redusere uttakskunders tariff slik at fastleddet ble 0. Flaskehalsinntektene er med andre ord behandlet slik at de kun reduserer tariffen til én kundegruppe, og ÅEFF mener det er snakk om «bruk» som krever regulatorens godkjenning etter grensehandelsforordningen.
- (20) Ett eksempel på bruk av flaskehalsinntekter – «use» etter forordningen – er reduksjon av tariff for én kundegruppe, slik situasjonen altså var i store deler av 2022 og i hele 2023. RMEs verifiseringsvedtak sier imidlertid ingenting konkret om hvorvidt denne ensidige allokeringen av en ekstraordinær inntekt til forbrukssiden er i tråd med forordningen.
- (21) I verifiseringsvedtaket er det ikke sagt noe om hvordan RME vurderer denne bruken av inntekter opp mot grensehandelsforordningens rammer, og det er derfor ikke mulig å lese ut av vedtaket om og i tilfelle hvordan RME har vurdert alle sider av bruken av flaskehalsinntekter. All den tid bruken av flaskehalsinntekter direkte påvirker produsentenes økonomiske stilling, har klager vanskelig for å se at det ikke skulle foreligge rettslig klageinteresse på et vedtak hvor regulatorens vurderinger ikke fremkommer.
- (22) I lys av RMEs avvisningsvedtak spør klager hvem som i praksis kan anses for å ha rettslig klageinteresse på RMEs verifiseringsvedtak, bortsett fra Statnett. RME synes å legge terskelen for rettslig klageinteresse så høyt at det ikke blir mulig for kraftprodusenter å få prøvd om vedtaket er i samsvar med relevant regelverk.
- (23) ÅEFFs klage har aktualitet. Den gjelder noe mer og annet enn et ønske om avklaringer av generelle rettslige spørsmål. Klager påpeker at sistnevnte var en del av begrunnelsen for at Energiklagenemnda kom til at kraftselskapene manglet rettslig interesse i sak 2023/0759, vedtak 18. mars 2024.

4 Statnetts kommentarer til klagen

- (24) Statnett viser til at ÅEFF hevder at de har rettslig klageinteresse fordi RMEs godkjennelse får konsekvenser for tarifferingen av kraftprodusenter. Ifølge Statnett er ikke dette tilfelle. Godkjennelse iht. grensehandelsforordningen påvirker ikke tarifferingen.
- (25) Statnett påpeker videre at årsaken til misforståelsen antakeligvis ligger i begrepet «Bruk av flaskehalsinntekter» som er hentet fra grensehandelsforordningen. Statnett er iht. grensehandelsforordningen forpliktet til å investere i/opprettholde tilstrekkelig utvekslingskapasitet mot EØS-land. Gjennom rapportering på «bruk av

flaskehalsinntekter» skal Statnett vise at de har «oppfylt sin forpliktelse» i så måte. Flaskehalsinntekter skal iht. grensehandelsforordningen først og fremst benyttes til å opprettholde/øke overføringskapasiteten mellom EØS-land. Dersom flaskehalsinntektene skulle vise seg å være høyere enn kostnader som er relevante for å opprettholde tilstrekkelig utvekslingskapasitet («relevante kostnader»), må det overskytende settes «på bok» eller godkjennes særskilt for annen «bruk».

- (26) Det er etablert en metodikk for hvordan denne rapporten skal utformes, og Statnett har hvert år utarbeidet rapport til RME basert på denne metodikken. Rapportene har vist at «relevante kostnader» har vært høyere enn flaskehalsinntektene som oppstår på mellomlandsforbindelsene mot EØS-land («relevante inntekter»). I den årlige rapporten er flaskehalsinntektene («relevante inntekter») fordelt pro-rata mellom de forskjellige kostnadene iht. vedtatt metodikk. Det er denne rapporteringen/fordelingen RME har godkjent.

5 Energiklagenemndas vurdering

- (27) Saken gjelder klage fra ÅEFF på vedtak fattet av RME den 4. februar 2025. I vedtaket avviste RME ÅEFFs klage av 25. juni 2024 på vedtak av 21. mai 2024 fra RME fordi klager ikke har rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven (fvl.) § 28 første ledd.
- (28) Etter forvaltningsloven § 28 første ledd kan et enkeltvedtak påklages av «en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken». Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger skal Energiklagenemnda avvise saken, jf. forvaltningsloven § 34. Klager har ikke partsstatus i tilknytning til selve vedtaket, ettersom vedtaket retter seg mot Statnett. Statnett har ikke påklaget vedtaket, men gir uttrykk for at de støtter RMEs vurdering om at klager ikke skal ha rettslig klageinteresse. Spørsmålet nemnda må ta stilling til er om klager har «rettslig klageinteresse», jf. fvl. § 28 første ledd til tross for at klager ikke har vært part i saken der vedtaket ble fattet.
- (29) Det følger av forarbeidene og etablert praksis at vilkåret i forvaltningsloven § 28 skal forstås i lys av innholdet i tvisteloven § 1-3 annet ledd, hvor det står at saksøker må påvise et «reelt behov for å få kravet avgjort overfor saksøkte [...] ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det». Se også Energiklagenemndas avgjørelse i sak nr. 2024/0759.
- (30) Bestemmelsen i tvisteloven § 1-3 oppstiller to kumulative hovedvilkår; saken må gjelde «rettskrav» og saksøker må påvise et «reelt behov» for å få kravet avgjort. Behovskravet skal avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det, jf. tvisteloven § 1-3 annet ledd.
- (31) Søksmålsadgangen etter tvisteloven § 1-3 er, på samme måte som tvistemålsloven §§ 53 og 54, begrenset til å gjelde forhold som reguleres av rettsregler. Videre må det gjelde personer eller sammenslutninger som har et aktuelt og beskyttelsesverdig behov for å få avklart sin rettslige posisjon overfor andre eller det offentlige, jf. Skoghøy, Tvisteløsning, 4. utg. (2022) s. 374. Det er i juridisk teori lagt til grunn at klageretten etter forvaltningsloven § 28 må antas å gå minst like langt, og i alle fall ikke snevrere, enn søksmålsadgangen etter tvisteloven § 1-3, jf. Eckhoff/Smith, Forvaltningsrett, 12. utg. (2022) s. 306. Graver og Tøssebro beskriver klageadgangen som at alle vedtaket har klare faktiske virkninger for, har rettslig klageinteresse, og dermed adgang til å klage, jf. Graver og Tøssebro, Alminnelig forvaltningsrett, 6. utg. (2024), s. 504.

- (32) Oppsummert kreves det en konkret skjønnsmessig vurdering av om klager har «rettslig klageinteresse» etter forvaltningsloven § 28 første ledd. I vurderingen må det legges vekt på om vedtaket berører klager. Terskelen for dette er ikke høy, jf. Sivilombudets uttalelse i SOM-2019-4519. Sivilombudet viste i samme sak til at det vil være tilstrekkelig at vedtaket har betydning for klagerens rettigheter, slik at vedkommende har en viss interesse i å få medhold.
- (33) Det påklagede vedtaket gjelder verifisering av bruk av flaskehalsinntekter som har oppstått på kraftforbindelser mellom Norge og EØS-land i 2023. I henhold til grensehandelsforordningen § 16 skal inntektene brukes til følgende formål:
- «a) sikring af, at den tildelte kapacitet står til rådighed og/eller
 - b) bevarelse eller forøgelse af samkøringslinjernes kapacitet gennem netinvesteringer, især i nye samkøringslinjer»
- (34) Dersom inntektene ikke kan benyttes effektivt til disse formålene, kan de med forbehold om godkjenning fra RME, benyttes som en inntekt RME kan hensynta ved godkjenning av metoden for beregning av nettariffer og/eller fastsettelse av nettariffer, jf. forordningen artikkel 16 nr. 6 annet ledd. Overskytende inntekter skal settes på separat intern konto, frem til de kan benyttes til formålene som opplistes i første ledd bokstavene a og b.
- (35) I henhold til grensehandelsforordningen vedlegg 1 punkt 6.4 og 6.5 skal Statnett årlig rapportere til RME om flaskehalsinntektene og hvordan disse er brukt. RME skal deretter vedta om bruken er i overensstemmelse med forordningens formål.
- (36) Statnett sendte 22. mars 2024 rapport til RME med oversikt over opptjente relevante flaskehalsinntekter fra utlandsforbindelser mot Sverige, Danmark, Tyskland og Nederland i 2023 og bruken av disse. Flaskehalsinntektene det rapporteres om er inntekten Statnett får når det er prisforskjeller mellom Norge og tilknyttede land, både når det importeres og eksporteres kraft over mellomlandsforbindelsene. Denne rapporten er basert på metoden for bruk av flaskehalsinntekter som Statnett utarbeidet ved innføring av regelverket i 2020. Metoden innebærer at Statnett setter opp et skyggeregnskap som viser opptjente flaskehalsinntekter på relevante mellomlandsforbindelser og relevante kostnader som de mener oppfyller kravene om å opprettholde eller øke utvekslingskapasiteten. I metoden forklarer Statnett hvilke kostnader som de anser å være relevante å inkludere i rapporteringen, og hvilke prinsipper som ligger til grunn for avgrensingen. Denne metoden har ligget til grunn for verifisering av bruk av flaskehalsinntekter fra og med 2020.
- (37) Klager har påberopt at RMEs vedtak fra 21. mai 2024 direkte påvirker produsentenes økonomiske stilling og at innmatingskunder, herunder Å Energi Vannkraft, har tilstrekkelig tilknytning til saken og økonomisk interesse i utfallet av verifiseringsvedtaket.
- (38) Grensehandelsforordningen pålegger RME å kontrollere Statnetts bruk av merinntektene som genereres som følge av kraftutvekslingen mot andre EØS-land, jf. grensehandelsforordningen artikkel 16 nr. 6 og vedlegg 1 punkt 6.4 og 6.5. Statnett bruker flaskehalsinntektene for å dekke det de etter den vedtatte metoden har vurdert som relevante kostnader i transmisjonsnettet for sikring av handelskapasiteten. Det rapporteres at flaskehalsinntektene i 2023 var på 4 033 000 000 kroner. Dermed var

inntektene lavere enn de relevante kostnadene til drift av transmisjonsnettet, som blir oppgitt til 8 029 000 000 kroner. De gjenstående kostnadene, som ikke blir dekket av flaskehalsinntektene, dekkes gjennom nettleie fra uttakskunder/produsenter. Klager fremholder at Statnett fakturerer kraftprodusentene for disse systemdriftskostnadene mens uttakskundene tilgodeses med alle flaskehalsinntektene.

- (39) Etter nemndas syn berører verifiseringsvedtaket klager ved at RME verifiserer Statnetts bruk av flaskehalsinntektene og dermed indirekte også klagers rettslige posisjon som kraftprodusent fremover. Verifiseringen innebærer en godkjenning av metodikken og praksisen som Statnett benytter for flaskehalsinntektene, og har aktualitet for klager ved at det påvirker deres inntekspotensial og tariffer. Dette kan illustreres av situasjonen som kan oppstå dersom RME hadde kommet til motsatt konklusjon, at bruken av flaskehalsinntektene ikke var i samsvar med de uttalte formålene i forordningen artikkel 16. Et vedtak som ikke verifiserte Statnetts rapport ville materialisert seg gjennom endringer i tarifferingsstrukturen for blant annet klager.
- (40) Videre får de aktuelle utenlandskablene særlig virkning for produsenter og øvrige nettkunder i prisområdet NO2 – Sørvest-Norge. Det gir en ytterligere tilknytning til RMEs vedtak om verifisering av Statnetts beregning og disponering av flaskehalsinntektene fra mellomlandsforbindelsene.
- (41) Nemnda legger dermed til grunn at vedtaket har aktualitet for klager og at klager har «rettslig klageinteresse», jf. fvl. § 28 første ledd.

6 Vedtak

- (42) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

1) Klagen tas til følge.

2) Reguleringsmyndigheten for energis vedtak 202406529-7 av 4. februar 2025 oppheves.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 22. desember 2025

Per Conradi Andersen

Nemndsleder

Helle Grønli

Nemndsmedlem

Morten Sundt

Nemndsmedlem

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur